

Rehabilitacja głosu po laryngektomii

1. METRYCZKA

Rok akademicki	2025/2026
Wydział	Wydział Lekarsko-Stomatologiczny
Kierunek studiów	Logopedia Ogólna i Kliniczna
Dyscyplina wiodąca	Nauki medyczne
Profil studiów	ogólnoakademicki
Poziom kształcenia	II stopnia
Forma studiów	stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	egzamin
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Klinika i Katedra Otorynolaryngologii Chirurgii Głowy i Szyi WUM Banacha 1a 02-097 Warszawa Tel.: 22 599 25 21
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	Prof. dr hab. n. med. Kazimierz Niemczyk
Koordinator przedmiotu	mgr Amanda Michalska, tel. (22) 5991721
Osoba odpowiedzialna za sylabus	mgr Amanda Michalska, tel. (22) 5991721
Prowadzący zajęcia	mgr Amanda Michalska, dr n. med. Daniel Majszyk, lic. Grażyna Sawicka

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów	I rok, II semestr	Liczba punktów ECTS	2.00
------------------------------	-------------------	----------------------------	------

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 68/2024 Rektora WUM z dnia 18 kwietnia 2024 r.)

FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim		
wykład (W)	15	0,6
seminarium (S)		
ćwiczenia (C)	15	0,6
e-learning (e-L)		
zajęcia praktyczne (ZP)		
praktyka zawodowa (PZ)		
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	20	0,8

3. CELE KSZTAŁCENIA

C1	Opanowanie przez studentów wiedzy i umiejętności praktycznych z zakresu rehabilitacji głosu i czynności biologicznych związanych ze zmienioną fizjologią (głos, mowa, połykanie, wdech) u pacjentów po operacji laryngektomii całkowitej –opieka nad chorym od momentu usunięcia krtani.
C2	Opanowanie wiedzy o metodach wytwarzania głosu zastępczego u pacjentów po laryngektomii całkowitej włączając w ten zakres dobór akcesoriów do wytwarzania głosu zastępczego.
C3	Opanowanie wiedzy z zakresu epidemiologii, etiologii i metod leczenia raków krtani.

4. EFEKTY UCZENIA SIĘ

Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie
---------------------------------	--------------------------

Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:

W1	W pogłębionym stopniu teorie naukowe z zakresu językoznawstwa oraz diagnozy i terapii logopedycznej, kryteria klasyfikacji zaburzeń mowy i opóźnień akwizycji systemu językowego i rozwoju mowy, a także najnowsze osiągnięcia i główne kierunki rozwoju ww. dyscyplin.
W2	W pogłębionym stopniu terminologię stosowaną w literaturze przedmiotu, zwłaszcza w zakresie językoznawstwa, a także zależność między logopedią a innymi dyscyplinami naukowymi.
W3	W pogłębionym stopniu terminologię oraz przyczyny występowania nowotworów w obrębie krtani, zna metody leczenia i rozróżnia nazewnictwo: laryngektomia częściowa, całkowita, chordektomia. Zna rozpoznania medyczne stosowane w otolaryngologii dotyczące nowotworów.
W4	W pogłębionym stopniu rozpoznaje, opisuje i rozumie skutki operacji całkowitego usunięcia krtani. Zna różne sposoby rehabilitacji głosu zastępczego i metody wywoływania go, rozumie mechanizm zaburzeń połykania, które mogą wystąpić po laryngektomii. Student wie w jaki sposób metodologicznie zaplanować terapię głosu, mowy i połykania uwzględniając różnice w potrzebach pacjentów. Zna zasady opieki okołooperacyjnej i ambulatoryjnej nad pacjentem po operacji laryngektomii całkowitej. Zna klasyfikację głosu przełykowego i poziomu opanowania mowy przełykowej wg Pruszewicza. Posiada podstawową wiedzę z zakresu psychoonkologii osób z nowotworami głowy i szyi.

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 68/2024 Rektora WUM z dnia 18 kwietnia 2024 r.)

Umiejętności – Absolwent potrafi:

U1	We właściwy sposób oceniać, krytycznie analizować, syntetyzować i interpretować objawy językowe charakterystyczne dla zaburzonego rozwoju mowy i nabytych zaburzeń mowy, a także wyniki badań aparaturowych oraz logopedycznych testów diagnostycznych.
U2	W sposób zgodny z przyjętymi standardami komunikacyjnymi stosowanymi w opiece logopedycznej i medycznej przekazywać pacjentowi i/lub jego opiekunom informacje o stanie jego mowy, określać zasady i warunki współpracy, przedstawiać program postępowania logopedycznego.
U3	Odpowiednio i samodzielnie planować postępowanie diagnostyczne i profilaktyczne w logopedii, dokumentować zajęcia logopedyczne, opracowywać i realizować działania terapeutyczne i usprawniające, uwzględniające możliwości i potrzeby pacjenta, a także oceniać skuteczność stosowanych metod i weryfikować je w zależności od efektów.
U4	We właściwy sposób oceniać, krytycznie analizować, syntetyzować i interpretować objawy pozajęzykowe, uwarunkowane patologicznymi procesami zachodzącymi w narządach mowy, głosu i słuchu, charakterystyczne dla zaburzonego rozwoju mowy i nabytych zaburzeń mowy, a także wyniki medycznych badań laboratoryjnych i aparaturowych; rzeczowo i zrozumiale przekazywać pacjentowi i/lub jego opiekunom informacje dotyczące biologicznych aspektów jego mowy.
U5	Opracowywać i realizować w ramach ćwiczeń działania usprawniające, uwzględniając możliwości i potrzeby pacjenta oraz moment terapeutyczny, wykorzystując czynnie wiedzę z zakresu zmian funkcji narządów po operacji laryngotomii. Umie uwzględnić w terapii logopedycznej ćwiczenia usprawniające połykanie. Student potrafi przeprowadzić wywiad logopedyczny dla pacjentów po laryngotomii całkowitej, rozumiejąc zasadność poszczególnych pytań i wysnuwając wnioski do postępowania terapeutycznego.
U6	Współpracować z lekarzem w zakresie oceny predyspozycji do opanowania głosu przetokowego i rekomendacji w zakresie doboru metody rehabilitacji głosu. Student umie odczytać informacje zawarte w rozpoznaniu medycznym dokonanym przez otolaryngologa lub foniatrę. Na tej podstawie dostosowuje swoje działania terapeutyczne do indywidualnych potrzeb pacjenta

Kompetencje społecznych – Absolwent jest gotów do:

K1	Podejmowania odpowiedzialnych działań diagnostyczno-terapeutycznych, mając świadomość zależności między skutecznością działania a wyborem właściwej metody terapii
K2	Umiejętnego rozpoznania sytuacji emocjonalno-społecznej pacjenta i jego rodziny, a także rozwiązania trudności wynikających z tej sytuacji, będąc świadomym praw pacjenta i respektując je.
K3	Odpowiedzialności za podejmowane działania diagnostyczno-terapeutyczne i rozumie ich ogromną rolę dla funkcjonowania społecznego pacjenta.

5. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
wykłady	1. Rehabilitacja chorych po laryngotomii całkowitej. Wprowadzenie. (1,5h) 2. Głos przełykowy. Laryngofon (1,5h) 3. Głos przetokowy (1) (1,5h) 4. Głos przetokowy (2) (1,5h) 5. Zaburzenia połykania po TL. (1,5h) 6. Nowotwory głowy i szyi – epidemiologia i etiologia. (1,5h) 7. Leczenie chirurgiczne raka krtani. (1,5h) 8. Laryngektomia całkowita – projekcja filmu/relacja z bloku z omówieniem operacji (45 min.).	

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 68/2024 Rektora WUM z dnia 18 kwietnia 2024 r.)

ćwiczenia	Praktyczne wykorzystanie wiedzy i umiejętności dotyczących opieki nad pacjentem po laryngektomii całkowitej. Ćwiczenia z pacjentem.	
-----------	---	--

6. LITERATURA

Obowiązkowa

- Sinkiewicz A., Mackiewicz-Nartowicz H., *Rozwój kompleksowej rehabilitacji pacjentów po operacji wycięcia krtani w Polsce*. [w:] *Medycyna w logopedii*, red. J. Błeszyński, Harmonia Universalis, Gdańsk, 2013 r.
- Prusiewicz A., *Foniatrya kliniczna*, PZWL, Warszawa, 1992 r..
- *Swallowing after total laryngectomy*, [w:] *Voice restoration after total laryngectomy. Current science and future perspective*, pod red. Nayak U., Kazi R., 2009 r.
- Sinkiewicz A., *Propozycje standardów postępowania rehabilitacyjnego po laryngektomii całkowitej*., [w:] *Otolaryngol.Pol.* 2004:58(4) s. 753-756.
- Osuch-Wójcikiewicz E., Bruzgielewicz A.,(Red) *Rak krtani o czym należy wiedzieć jak postępować? Poradnik dla chorych.*, GEMINI-ART., 2014 r.
- Kowalczuk A., *Zeszyt do ćwiczeń głosu i mowy dla osób po całkowitym usunięciu krtani*, Białystok, 2001 r.
- Lipiec, D., *Głos i mowa osób po laryngektomii*, [w:] *Diagnoza i terapia w logopedii*, Porayski-Pomsta J., Warszawa, 2008 r.
- Sinkiewicz A., *Rak krtani. Poradnik dla pacjentów, logopedów i lekarzy*, Wyd. PTL, Bydgoszcz, 1992 r.
- Kamuda-Lewtak J., *Standardy postępowania logopedycznego w przypadku osób laryngektomowanych*, [w:] *Logopedia. Standardy postępowania logopedycznego*, nr 37, Lublin, 2008 r.
- Lipiec D., *Kryteria oceny jakości głosu i mowy przełykowej u osób po laryngektomii całkowitej*. [w:] *Wieloaspektowość diagnozy i terapii logopedycznej*, pod red. K. Kokot. Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, Wrocław 2012 r.
- De Walden - Gałuszko K., *Psychoonkologia w praktyce klinicznej*, Wyd. PZWL, Warszawa, 2012

Uzupełniająca

- Janczewski G., *Otolaryngologia praktyczna*; Wydawnictwo Via Media Gdańsk 2005 r., T. II., s.439-460, 506-524.
- Janczewski G., Osuch-Wójcikiewicz E. (Red); *Rak krtani i gardła dolnego*. α-Medica press, 2002 r.
- Niemczyk K., Jurkiewicz D., Składzień J., Stankiewicz Cz., Szyfter W.,(Red) *Otarynolaryngologia Kliniczna*, Medipage, T.II, s.361-609, 2015 r.
- Szyfter W., *Nowotwory w otorynolaryngologii*, Termedia, s. 475-484, 2012 r.
- *Quality-of-life issues after total laryngectomy*, [w:] *Voice restoration after total laryngectomy. Current science and future perspective*, pod red. Nayak U., Kazi R., 2009 r.
- Seeman M., (1961), *Rehabilitacja głosu i mowy po usunięciu krtani*, Logopedia, z.2.,
- Kowalczuk A. M., (red.), *Humanitarny wymiar cierpienia*, PTL, Białystok, 2000 r.
- Hamerlicka-Latecka A., *Onkologopedia – o potrzebie stworzenia nowej specjalności w logopedii*, [w:] *Medycyna w logopedii*, pod red. J. Błeszyński, Harmonia Universalis, Gdańsk, 2013 r.
- Szyfter W., (Red), *Nowotwory w otorynolaryngologii*, Termedia ,2012 r.
- Shah J., *Chirurgia i onkologia głowy i szyi*, Urban and Partner, 2014 r.
- Okła S., *Chirurgiczna rehabilitacja głosu po całkowitej laryngektomii*, PZWL, Warszawa, 2007 r.
- Otolaryngologia Polska
- Polski Przegląd Otorynolaryngologiczny

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 68/2024 Rektora WUM z dnia 18 kwietnia 2024 r.)

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
Np. A.W1, A.U1, K1	Pole definiuje metody wykorzystywane do oceniania studentów, np. kartkówka, kolokwium, raport z ćwiczeń itp.	Np. próg zaliczeniowy
	WYKŁAD: kontrola obecności ĆWICZENIA: kontrola obecności, możliwe wejściówki i kontrolne odpowiedzi ustne; EGZAMIN TESTOWY: dopuszcza zaliczenie wykładów i ćwiczeń. Należy zapoznać się z literaturą z sylabusa.	WYKŁAD: 100% obecności lub 1 nb, która podnosi próg zaliczenia na egzaminie do 60% ĆWICZENIA: 100% obecności + aktywny udział w ćwiczeniach warunkuje ich zaliczenie; EGZAMIN TESTOWY: Ocenę pozytywną z egzaminu testowego otrzymuje student, który uzyskał 50%+1 poprawnych odpowiedzi z testu i ma 100% obecności na wykładach lub 60%+1 dla studentów z jedną usprawiedliwioną nieobecnością na wykładzie.

8. INFORMACJE DODATKOWE

(tu należy zamieścić informacje istotne z punktu widzenia nauczyciela niezawarte w pozostałej części sylabusa, w szczególności w oparciu o regulację wynikającą z § 26 ust. 1 i 2, § 27 ust. 3 oraz § 28 ust. 1 Regulaminu Studiów wskazanie liczby terminów zaliczeń przedmiotu, w tym zaliczeń dopuszczających do egzaminu, oraz np. czy przedmiot jest powiązany z badaniami naukowymi, szczegółowy opis egzaminu, informacje o kole naukowym)

- Student powinien samodzielnie przygotowywać dodatkowe materiały do pracy z pacjentem;
- Każdą nieobecność na ćwiczeniach należy odrobić z inną grupą.
- Zakaz wykonywania zdjęć i nagrywania wykładów oraz ćwiczeń.
- Student zobowiązany jest do posiadania: latarki, odzieży medycznej, obuwia na zmianę.
- Zajęcia odbywają się w CSK WUM ul. Banacha 1a wg przekazywanego studentom na początku semestru akademickiego grafiku (rotacja grup i asystentów w kolejnych tygodniach ćwiczeń).

Regulamin zajęć:

1. Zajęcia odbywają się w bloku D w Klinice Otolaryngologii Chirurgii Głowy i Szyi WUM, blok B, 7 piętro. Studenci zbierają się od strony odcinka A przy windach.
2. Student na każdych zajęciach ma obowiązek przebywać w fartuchu i w zmienionym obuwiu – bez spełnienia tego wymogu nie będzie dopuszczony do ćwiczeń;
3. Student ma obowiązek zgłosić się na egzamin teoretyczny w wyznaczonym terminie. W przypadku niestawienia się, bądź niezaliczenia egzaminu, studentowi przysługuje jeden termin poprawkowy ustalony przez prowadzącego.
4. Forma egzaminu podana jest do wiadomości studentów w przewodniku dydaktycznym dla danego kierunku i roku studiów.
5. Sprawy nieuregulowane niniejszym regulaminem będą rozstrzygane indywidualnie przez kierownictwo Kliniki Otolaryngologii.
6. W przypadku dwóch lub więcej nieobecności - student zobowiązany jest do powtarzania przedmiotu (w przypadku pobytu w szpitalu lub długotrwałej choroby potwierdzonej zwolnieniem lekarskim student może ubiegać się o zgodę na zaliczanie nieobecności w innej formie);

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów

(stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 68/2024 Rektora WUM z dnia 18 kwietnia 2024 r.)

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów
Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich